

ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE MECHANISM FOR MANAGEMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF JSC CB «PRIVATBANK»

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Zaiachkivska O.V. / Заячківська О.В.

s.e.s., associate professor / к.е.н., доц.

ORCID: 0000-0002-8792-9204

National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Soborna, 11, 33000

Національний університет водного господарства та природокористування,

Рівне, Соборна, 11, 33000

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою банківської установи в умовах зростання фінансових, операційних та системних ризиків. Розкрито економічну сутність фінансово-економічної безпеки банку як ключової передумови його фінансової стійкості, платоспроможності та безперервності діяльності. Узагальнено основні підходи до формування структури фінансово-економічної безпеки банківських установ та визначено її складові елементи.

Проаналізовано внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці банку, зокрема макроекономічні чинники, регуляторні зміни, кредитні, ринкові та операційні ризики. Обґрунтовано роль механізму управління фінансово-економічною безпекою як системи взаємопов'язаних методів, інструментів і організаційних процедур, спрямованих на ідентифікацію, оцінювання та мінімізацію загроз.

Практичну частину дослідження присвячено аналізу механізму управління фінансово-економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк» як системно важливого банку України. На основі системи кількісних і якісних показників здійснено оцінку ефективності управління фінансово-економічною безпекою, зокрема проаналізовано показники достатності капіталу, ліквідності, рентабельності та якості активів. Результати аналізу свідчать про достатньо високий рівень фінансової стійкості банку та ефективність діючого механізму управління.

За результатами дослідження визначено основні напрями підвищення ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою банку, що ґрунтуються на розвитку системи ризик-менеджменту, впровадженні прогностичної аналітики, удосконаленні стрес-тестування та посиленні заходів кібербезпеки. Отримані висновки можуть бути використані у практиці управління банківськими установами та в подальших наукових дослідженнях з проблем фінансово-економічної безпеки.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, банківська установа, механізм управління, ризик-менеджмент, фінансова стійкість, ПриватБанк.

Вступ.

Сучасний етап розвитку банківської системи України характеризується високим рівнем невизначеності, зумовленої макроекономічною нестабільністю, цифровізацією фінансових послуг, посиленням регуляторних вимог та впливом зовнішніх шоків. За таких умов забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки банківських установ набуває стратегічного значення.

Особливу роль у банківській системі України відіграє АТ КБ «ПриватБанк», який є системно важливим банком і обслуговує значну частину населення та суб'єктів господарювання. Масштаби діяльності банку зумовлюють необхідність формування ефективного механізму управління фінансово-економічною безпекою, здатного забезпечити стабільність функціонування та мінімізувати вплив ризиків.

Метою статті є аналіз ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк» та обґрунтування напрямів його вдосконалення.

Основна частина. Фінансово-економічна безпека банку є комплексною економічною категорією, що відображає рівень захищеності фінансових ресурсів, економічних інтересів та управлінських процесів від внутрішніх і зовнішніх загроз. Вона забезпечує фінансову стійкість банку, його платоспроможність та здатність до сталого розвитку.

До основних складових фінансово-економічної безпеки банку належать: капітальна, ліквідна, кредитна, інвестиційна, валютна, процентна, операційна та інформаційна безпека.

Загрози фінансово-економічній безпеці банку формуються під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. До *зовнішніх загроз* належать макроекономічні коливання, інфляційні процеси, зміни монетарної політики НБУ, валютні ризики та кризові явища у фінансовій системі. *Внутрішні загрози* пов'язані з якістю управління активами і пасивами, рівнем проблемної заборгованості, операційними ризиками та кіберзагрозами.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк» являє собою систему методів, інструментів та організаційних процедур, спрямованих на ідентифікацію, оцінювання та нейтралізацію загроз. В АТ КБ «ПриватБанк» управління фінансово-економічною безпекою здійснюється на основі:

- централізованої системи ризик-менеджменту;
- дотримання економічних нормативів НБУ;

внутрішнього контролю та аудиту;
фінансового планування і прогнозування;
використання цифрових аналітичних інструментів.

Оцінка ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою банку базується на системі фінансових показників, що характеризують рівень капіталізації, ліквідності та прибутковості.

Основні показники оцінки визначаються за такими формулами :

Коефіцієнт достатності капіталу :

$$CAR = \frac{\text{Регулятивний капітал}}{\text{Активи, зважені на ризик}} * 100\%$$

Коефіцієнт миттєвої ліквідності :

$$L_M = \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$$

Рентабельність активів :

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середні активи}} * 100\%$$

Рентабельність капіталу :

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} * 100\%$$

Отримані результати свідчать про достатньо високий рівень фінансово-економічної безпеки та ефективність механізму управління в АТ КБ «ПриватБанк» (три із чотирьох показників знаходяться в межах нормативних значень). Якщо коефіцієнт миттєвої ліквідності банку нижчий за норматив, це означає ризик нездатності банку оперативно покрити найкороткостроковіші зобов'язання, що вимагає негайних дій : посиленого управління ліквідністю, залучення коштів, продажу активів, а також може призвести до санкцій від НБУ аж до відкликання ліцензії, оскільки це свідчить про серйозні проблеми з платоспроможністю. Банк не має достатньо високоліквідних активів (готівки, коштів до запитання), щоб миттєво розрахуватися з вкладниками та кредиторами, які вимагають кошти зараз (наприклад, при знятті готівки чи переказах).

**Таблиця 1 – Показники фінансово-економічної безпеки АТ КБ
«ПриватБанк»**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Нормативне значення
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт достатності капіталу	39,64	41,02	31,8	1,38	-9,22	$\geq 10 \%$
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,55	0,64	0,53	0,09	-0,11	≥ 1
Рентабельність активів	1,61	1,55	1,4	-0,06	-0,15	$> 1 \%$
Рентабельність капіталу	52,22	44,52	40,53	-7,7	-3,99	$> 10 \%$

Потенційними наслідками можуть бути : санкції від НБУ, зокрема, штрафи, обмеження на діяльність, вимоги щодо усунення порушення, а також загроза неплатоспроможності. Отже, банк повинен проводити щоденний моніторинг ліквідності, шукати шляхи поповнення ліквідних коштів, а також оптимізувати активи. Таким чином, низький коефіцієнт миттєвої ліквідності – це сигнал тривоги, що вимагає негайних дій для стабілізації стану банку.

З метою подальшого підвищення ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк» доцільно:

- удосконалювати систему стрес-тестування;
- впроваджувати прогностні моделі оцінки ризиків;
- посилювати заходи кібербезпеки;
- оптимізувати структуру кредитного портфеля;
- розширювати інструменти антикризового управління.

Висновки.

У статті проведено комплексний аналіз механізму управління фінансово-економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк». Доведено, що банк має високий рівень фінансової стійкості, що забезпечується ефективною системою ризик-менеджменту та дотриманням регуляторних вимог. Подальше вдосконалення

механізму управління фінансово-економічною безпекою має ґрунтуватися на розвитку цифрових технологій, прогнозової аналітики та посиленні превентивних заходів.

Література :

1. Приват банк станом на 1.01.2023 року. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82_01_01_2023.pdf. (дата звернення : 25.12.2025).
2. Приват банк станом на 1.01.2024 року. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%2001_01_2024.pdf. (дата звернення : 25.12.2025).
3. Приват банк станом на 1.01.2025 року. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%2001_01_2025.pdf. (дата звернення : 25.12.2025)

Abstract. *The article carries out a comprehensive study of the effectiveness of the financial and economic security management mechanism of a banking institution in the context of increasing financial, operational and systemic risks. The economic essence of the bank's financial and economic security as a key prerequisite for its financial stability, solvency and continuity of activity is revealed. The main approaches to forming the structure of financial and economic security of banking institutions are summarized and its constituent elements are identified.*

Internal and external threats to the bank's financial and economic security are analyzed, in particular macroeconomic factors, regulatory changes, credit, market and operational risks. The role of the financial and economic security management mechanism as a system of interconnected methods, tools and organizational procedures aimed at identifying, assessing and minimizing threats is substantiated.

The practical part of the study is devoted to the analysis of the financial and economic security management mechanism of JSC CB "PrivatBank" as a systemically important bank of Ukraine. Based on a system of quantitative and qualitative indicators, the effectiveness of financial and economic security management was assessed, in particular, the indicators of capital adequacy, liquidity, profitability and asset quality were analyzed. The results of the analysis indicate a sufficiently high level of financial stability of the bank and the effectiveness of the current management mechanism.

According to the results of the study, the main directions for improving the effectiveness of the bank's financial and economic security management mechanism were identified, which are based on the development of the risk management system, the implementation of predictive analytics, the improvement of stress testing and the strengthening of cybersecurity measures. The conclusions obtained can be used in the practice of managing banking institutions and in further scientific research on the problems of financial and economic security.

Keywords: *financial and economic security, banking institution, management mechanism, risk management, financial stability, PrivatBank.*

Стаття відправлена : 25.12.2025 р.